

Gördüğünden Çok Daha Fazlası

Bu yağlı boyayla yapılmış tabloda yer alan kadın nereye bakıyor? Vücudu neden geometrik biçimlere ayrılmış gibi? Peki, bu kadının kaç burnu var dersiniz? Bu soruları yanıtlamak çok kolay değil ancak bu tablonun yapılış yöntemi oldukça ilgi çekici. Haydi sayfayı çevirin ve kübizm olarak adlandırılan bu yöntemi gelin, birlikte keşfedelim.

Kübizm

20. yüzyılın başında ortaya çıkan kübizm, başta resim olmak üzere mimari, edebiyat, heykel ve hatta müzikte de etkisini gösteren bir sanat akımı. Bu akımda geometrik biçimler bol bol kullanılır.

Kübizmin ortaya çıkmasında İspanyol ressam Pablo Picasso ve Fransız ressam Georges Braque öncü olarak bilinir.

Evinizde ya da odanızda bulunan bir eşyayı gördüğünüz gibi resmetmeye çalışın.

1900'lerin başına kadar üç boyutlu nesneler, farklı yöntemlerle olsa da genellikle görüldüğü ve algılandığı gibi çizilirdi. Yani nesneler, birbirine olan uzaklıkları da göz önünde bulundurularak orantılı bir biçimde tabloya aktarılırdı. Bu belki şöyle daha iyi açıklanabilir: Dümdüz uzanan bir yola bakıldığında, bu yolun gitgide daraldığı ve ufukta kaybolduğu görülür. İşte o dönemde ressamalar, yolu çizerken bu durumu aynı biçimde tuvallerine aktarırdı. Yani perspektif olarak tanımlanabilen bu tekniği resimlerinde kullanırlardı.

Kübizmle birlikte perspektif anlayışı farklılaştı. Kübizm sanatçıları, yani kübistler perspektif algısını değiştirerek nesnelere farklı açılardan bakmayı keşfetti. Yani bu yol gerçekte görüldüğü gibi değil, kendi algıladıkları gibi resmedilmeye başlandı.

Sağda gördüğünüz "Nedimeler" adlı eseri İspanyol ressam Diego Velázquez 1656 yılında yaptı. Bu eserde insanlar ve nesneler üç boyutlu, tıpkı gerçek yaşamda gördüğümüz gibi. Picasso, bu eseri pek çok defa kübizm akımıyla yorumladı. Altındaki görselde Picasso'nun yorumlarından birini görüyorsunuz.

İstanbul'daki Pera Müzesinde sergilenen Osman Hamdi Bey'in "Kaplumbağa Terbiyecisi" adlı eseri, kübizmin ortaya çıktığı yıllarda yapılmış, perspektife dayalı bir resim. Resimde kullanılan ışık, doku ve nesnelerin orantısı tıpkı gerçek yaşamda gördüklerimiz gibi.

Resmini çizdiğiniz eşya ne gibi geometrik biçimlerden oluşuyor, inceleyin. Bu eşyayı şimdi de en az 2 daire, 3 kare, 1 dikdörtgen ve 5 üçgen kullanarak yeniden resmetmeyi deneyin.

Kübizmi diğer resim akımlarından ayıran özellik, bu akımda sanatçıların üç boyutlu nesneleri bir düzleme aktarmasıdır.

Kübizm terimi ilk olarak bir sanat eleştirmeni olan Louis Vauxcelles'in "Georges Braque'ın L'Estaque'de Evler" adlı eserine "küpler" benzetmesi yapmasıyla ortaya çıktı.

Kübistler nesneleri, görünmeyen yönleriyle bir arada resmeder. Örneğin bir kadın resminde, kadının profilden görüntüsü ve kadının karşıdan görüntüsü aynı anda verilebilir. Benzer biçimde bir gitar resminde gitarın ön yüzünde bulunan telleri ve gitarın yan yüzü aynı yüzeyde gösterilebilir. Böylece resme dördüncü bir boyut eklenmiş ve resme bakan kişi yalnızca bulunduğu konumdan ve zamandan değil, aynı anda tüm açılardan resmi görmüş olur. Bu nedenle biçim, boyut, orantı, ışık, simetri ve doku kübizmde önemli değildir.

Georges Braque'ın 1910 yılında yaptığı "Keman ve Sürâhi" adlı eserine bir bütün olarak baktığımızda kemani hem önden hem de yandan görüyormuşuz gibi algılarız.

Siz de bir kâğıda sevdiğiniz bir hayvanın resmini çizin. Sonra makasla onu çeşitli geometrik parçalara bölün ve ardından parçaları farklı bir kâğıt üzerinde bir araya getirin. Bakalım çizdiğiniz hayvanı kaç farklı açıdan görebileceksiniz?

Pablo Picasso'nun "Yeşil Şapkalı Kadın" adlı eserinde de görebileceğimiz gibi kübizm akımında bir resimde pek çok perspektif bir arada kullanılır.

Kübizm akımının eserlerinde; bol bol üçgen, daire, kare, dikdörtgen ve oval gibi biçimlerin yanı sıra gazete kâğıdı, kibrit çöpü gibi resimde kullanılmasına pek alışkın olmadığımız nesneleri görürüz.

Yanda gördüğünüz eserde hangi geometrik biçimleri görüyorsunuz? Üçgenler, dörtgenler, daireler... Hangisinden kaçar tane var, sayabilir misiniz?

Kübizm eserlerinde iki farklı yöntem kullanılabilir. Bunlardan ilki analitik kübizmdir. Bu yöntemde sanatçılar genellikle önce resmedecekleri nesneleri hayal güçlerini kullanarak parçalara ayırır. Daha sonraysa bu parçaların biçim ve açılırlarıyla oynayarak geometrik biçimlerden oluşan bir resim ortaya çıkarır. Analitik kübizmde daha sade renkler kullanılır.

Kübizmde izlenen diğer bir yöntem de sentetik kübizmdir. Bu yöntemde ahşap ya da cam gibi birbirinden farklı malzemeler çeşitli biçimlerde bir araya getirilebilir. Resmin geri kalanındaysa renkli boyalar kullanılır.

Georges Braque'ın "Gitarlı Adam" adlı eseri analitik kübizmin bir örneği.

Picasso'nun 1921 yılında yaptığı "Üç Müzisyen" adlı eseri sentetik kübizmin bir örneği.

Tuğçe Inroga
Çizim: İrma Zmiric Çetinkaya